

per la documentació notarial. En el testament de Pere Baró († 1399) es diu que aquest havia de rebre una quantitat dels jurats de Camelàs per les pintures que havia fet en un retaule de l'església parroquial; el document no precisa l'advocació del retaule, i, a part els altres que haguessin pogut desaparèixer, en tenim encara, a la mateixa església, un de dedicat a Santa Llúcia, que també cal tenir en compte en intentar posar en relació el document amb alguna obra conservada. El retaule de santa Llúcia està molt repintat; ha estat fotografiat per primera vegada per iniciativa del comunicant, i, tot esperant una neteja i restauració completa, sembla que ja es pot precisar el seu estil com a típic d'un altre mestre rossellonès, lleugerament més arcaic que el Mestre del Rosselló, bé que també dins l'estil internacional. És possible que aquesta prelatió cronològica aconselli la identificació amb ell del pintor Baró, més aviat que amb el Mestre del Rosselló, l'estil del qual en certs moments fins i tot sembla més avançat que el de Borrassà. Una altra possibilitat d'identificació del Mestre del Rosselló cal cercar-la a partir d'un retaule de procedència ben coneguda, el de Sant Joan Baptista d'Èvol, amb el retrat del donant, un dels membres de la família So, a la qual pertanyia el títol de vescomtes d'Èvol.

Intervenien el Sr. J. GUDIOL (destaca la transcendència que té l'estudi dels pintors perpinyanesos per a conèixer la introducció i evolució de l'estil internacional a Catalunya) i el SECRETARI (fa referència a la intervenció del Prof. Durliat en l'organització de l'Exposició de Primitius Mediterranis que ha fet possible de veure i estudiar a Barcelona algunes obres cabdals de pintura catalana conservades encara en esglésies rosselloneses, entre elles el retaule d'Èvol, restaurat amb aquest motiu, en el qual s'han pogut identificar, a més dels escuts d'Èvol i Èvol-Aragall, un altre d'Èvol-Sagarriga, que probablement ajudarà a precisar-ne la cronologia).— JOAN AINAUD, Secretari.

1 març 1952: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. ENRIC MOREU-REY parla de *La figura d'En Salvà i Campillo vista a través dels seus papers inèdits: el seu afrancesament*. Comença donant compte de l'estat actual del fons Salvà, llegat a la Reial Acadèmia de Medicina, i manifesta que es proposa d'illuminar la figura d'En Salvà sota determinats aspectes que el permetin d'enquadrar en algun dels corrents del segle XVIII i començos del XIX. Resumeix algunes dades biogràfiques i estudia En Salvà com a metge, polemicista, professor, químic i inventor. Posa de relleu la seva íntima relació amb la cultura francesa: el seu doctorat a Tolosa, les seves traduccions, el contacte que manté amb savis francesos, la seva col·laboració en les activitats acadèmiques de París, la seva coneixença de les obres de Molière, La Fontaine i Marivaux, la seva activitat com a metge de francesos residents a Barcelona. Durant l'ocupació napoleònica de la nostra ciutat, En Salvà hi roman, i segueix donant llavors al "Diari de Barcelona" les seves dades meteorològiques i el 1812 publica la seva obra principal — *Pensamientos* — amb l'autorització de les autoritats ocupants, les quals no li posen traves per a circular pel país. El comunicant considera impropici el terme d'afrancesat, aplicat al personatge estudiat, i, quant a la seva religió, diu que l'ambient familiar d'ell era catòlic. Per la seva posició en certes polèmiques del temps, però, podria semblar poc ortodox als fanàtics; tant en el cas de la inoculació (on combaté alguns teòlegs), com en el de la dona de Llerona, En Salvà es limità a reportar sobre el terreny estrictament científic unes discussions que s'havien desencaminat. El comunicant conclou precisant que per damunt la pàtria i la religió, En Salvà col·locava la seva missió de metge i d'educador.

Intervenien els Srs. F. DURAN I CAÑAMERAS (creu que la Biblioteca de la Facultat de Medicina és una possible font d'informació per a aquest tema), A. GALÍ (cita proves del patriotisme d'En Salvà, puix que podia restar el 1795 a Madrid, on el moviment científic era més viu, com feren En Gimbernat, En Lacaba, En Bonells, però preferí

de venir a Barcelona per tal de fundar l'Escola de Clínica; la seva posició filosòfica, més que de lliurepensador, devia ésser de racionalista mèdic), J. VICENS I VIVES i el SECRETARI (nega valor polític a la col·laboració meteorològica d'En Salvà al «Diari de Barcelona» afrancesat i indica que el salconduit de què disposava En Salvà es facilitava a tothom que volgués sortir de Barcelona, sobretot a partir de 1810). — JOAN MERCADER, Secretari.

22 març 1952: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. ALEXANDRE GALÍ presenta una comunicació sobre *L'estratificació mental en Història*. En una breu introducció fa remarcar el fet de les diferències del pla mental en cada època i la necessitat de tenir-les en compte en valorar els actes humans. La seva intenció és de fer veure com es produeixen els canvis de mentalitat damunt d'una base somàtica constant que té per missió de conservar el més perdurable de la vida humana. Creu que els processos susceptibles de canviar els panorames mentals dels diferents moments històrics són essencialment místics. Com a demostració de la seva tesi estudia amb detall dues de les crisis mentals de més transcendència en la vida moderna: el protestantisme i la concreció de la mentalitat capitalista que avui governa els destins del món. Tant en l'un cas com en l'altre s'evidencia: a) la força del moment definidor respectivament representat per Luter i pels fisiòcrates i els santsimonians en la determinació dels dits canvis mentals, amb les consegüents crisis i els seus efectes històricament decisius, i b) el fons racional-místic d'ambdues formidables revolucions. Com a demostració de les errades de valoració a què pot induir el desconeixement de les diferències de mentalitat, el comunicant remarca la falsedat de l'atribució a Lluís Vives del caràcter de precursor en la doctrina de l'ensenyament en llengua materna tal com l'entemem avui; la impossibilitat de considerar Gómez Pereyra com una anticipació de Descartes en la formulació del *cogito*, tal com suposa Menéndez Pelayo, el qual, caient en el mateix error, si bé d'una banda tingué el mèrit de posar de relleu l'excel·lent importància del nostre Sibiuda en la cruïlla de l'Edat Mitjana i el Renaixement, de l'altra s'equivocà en voler trobar dins les obres d'En Sibiuda anticipacions de Kant.

Intervenen els Srs. F. SOLDEVILA (subratlla l'extrema dificultat d'aquest estudi de les mutacions socials o canvis de mentalitat col·lectiva i felicita el Sr. Galí que tan brillantment s'introdueix en el camp de la història de les idees morals i estètiques) i el PRESIDENT. — JOAN MERCADER, Secretari.

2 abril 1952: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT llegeix *Cinc lletres privades catalanes del segle XIV* del Sr. ELIES SERRA I RÀFOLS, resident a la Laguna (Tenerife).¹ En aquest treball, després de destacar la importància del coneixement de la llengua parlada per dessota la varietat literària i d'alludir a la revelació que fou la publicació de l'epistolari del segle XV dins la col·lecció «Els Nostres Clàssics», és exposat que l'autor pogué casualment trobar i transcriure cinc lletres anteriors a les de l'esmentat epistolari. Són de finals del segle XIV i llur interès primordial és lingüístic i també d'ambient. Són llegides cadascuna de les cinc lletres, les quals van acompanyades d'unes breus notes lingüístiques on són registrats especialment fets de pronunciació i en general una caracterització gramatical (fonètica, morfologia i sintaxi) i lèxica del text, en el qual destaquen nombrosos gironismes.

El Sr. PÈRE BOHIGAS exposa la seva comunicació sobre *Ausiàs March i Garcilaso*. Fa una lleugera anàlisi de dos llibres d'aquests últims anys, en els quals aquest tema ha estat tractat: *Ausiàs March y Garcilaso de la Vega, poetas del dolorido amar*,

1. Aquesta comunicació ha estat publicada al *BSCCH*, I (1952), 25-31.